

Dokumenttyp Rutin	Ansvarig verksamhet Folktandvården Värmland	Version 4	Antal sidor 5
Dokumentägare My Lindgren Tandläkare	Fastställare Linda Back Tandvårdschef	Giltig fr.o.m. 2024-09-04	Giltig t.o.m. 2026-09-04

Akutmedicinska rutiner

Gäller för: Folktandvården Värmland

När ett akutmedicinskt tillstånd inträffar ska all tandbehandling avbrytas omedelbart.

HJÄRTSTOPP	AKUT ALLERGISK REAKTION=ANAFYLAKTISK CHOCK	DIABETIKER MED LÅGT BLODSOCKER OCH PÅTAGLIG SÄNKNING AV MEDVETANDE
Tillkalla ambulans, ring 112.	Tillkalla ambulans, ring 112.	Tillkalla ambulans, ring 112.
HLR + pocketmask vid inblåsningar	Ge adrenalin Autoinjector adrenalin VUXEN <u>Vuxna och barn över 30 kg: 0,3 mg</u> Autoinjector adrenalin JUNIOR <u>Barn 15 – 30 kg: 0,15 mg</u> Om utebliven reaktion – ge ny dos 5–15 minuter efter den första dosen.	Ge druvsocker Druvsocker 3g D-glukos/bit, dosering: < 6 år 1-2 bitar 6-10 år 2 bitar 11-14 år 3 bitar tonår/vuxen 4 bitar
Hjärtstartare	Vid mindre allvarlig reaktion med urtikaria/utslag Ge antihistamin Dosering: Barn 6–12 år: 5mg Vuxna och barn >12 år: 10mg Barn < 6 år: kan ges 2,5 mg	
Ge syrgas. Syrgas vid HLR: 10 liter/minut på OxyMask eller pocketmask.		

Bakgrund

I behandlingssituationer inom tandvård uppstår ibland akutmedicinska tillstånd såsom allergiska reaktioner (lindriga eller systemiska), cirkulatorisk chock eller andra tillstånd exempelvis svimning, hypoglykemi, hyperventilation och kramp. Vissa av dessa tillstånd är livshotande.

Samtliga medarbetare ska därför vara väl förtrogna med de rutiner, läkemedel och utrustningar som är aktuella samt genomgå utbildning och repetera praktiska moment minst en gång per år. Undantag är kliniker samlokaliserade med sjukvården som kan ha lokala rutiner.

Syfte

Syftet med rutinen är att den ska hjälpa medarbetare att snabbt och smidigt kunna agera på ett patientsäkert sätt vid akutmedicinska tillstånd.

Omfattning

- Akututrustning på tandklinik
- Akutväska - Akututrustning i väska till fasta rum utanför klinik och till mobila enheter
- Ansvar
- Hållbarhetskontroller
- Skriftligt anslag/instruktioner
 - Tabell enligt ovan
- Förebyggande insatser
- Referenser

Akututrustning på tandklinik

Akututrustning och läkemedel på klinik finns till för att möjliggöra basala insatser vid allvarliga situationer i väntan på ambulans.

Följande utrustning ska finnas på alla kliniker (undantag kan finnas för verksamheter samlokaliserade med sjukvården):

- Hjärtstartare
- Autoinjector adrenalin 2 sprutor av vardera sorten:
 - VUXEN 0,3mg** (VUXEN och BARN över 30kg)
 - JUNIOR 0,15mg** (BARN 15–30 kg)
- Flyttbar syrgas
- Pocketmask (vid HLR)
- Antihistamin – tablett 2,5mg eller 5mg, t.ex. Caredin, Desloratadin
- Druvsocker – bit t.ex. Dextro Energy

Akutväska - Akututrustning i väska till fasta rum utanför klinik och till mobila enheter

En extra akutväska med nedanstående preparat ska finnas på berörda kliniker att ta med till arbete i fasta rum utanför klinik (skola, äldreboende) och på de mobila enheterna. Se "Packlista för de mobila utrustningarna" som finns tillgänglig på Intranätet under Patientgrupper /Mobil verksamhet.

Utrustningen ska förvaras i låst läkemedelsförråd. Väskan tas med i samband med extern tandvård.

En signeringslista ***Signeringslista för uthämtad och återlämnad akutväska (FOR-28489)*** ska finnas i anslutning som signeras både vid uthämtande och återlämnande av akutväskan vid externt arbete. Under tiden väskan är utanför förrådet ligger ansvaret för akutläkemedlen på den behandlare som signerat listan för uthämtning av akutväskan.

- Autoinjector adrenalin 2 sprutor av vardera sorten:
VUXEN 0,3mg (VUXEN och BARN över 30kg)
JUNIOR 0,15mg (BARN 15–30 kg)
- Antihistamin – tablett 2,5mg eller 5mg, t.ex. Caredin, Desloratadin
- Druvsocker – bit t.ex. Dextro Energy

Ansvar

Alla medarbetare ska ha kunskap om och vara beredda på att ingripa vid akuta fall.

Klinikchefen har det övergripande ansvaret för respektive klinik.

Att ha tillgång till, att kunna använda samt kontrollera akutläkemedel ingår i verksamhetens läkemedelshantering, för vilken tandvårdschef har det övergripande ansvaret. Se **Läkemedelshantering i folktandvården (RUT-21337)**. På varje klinik ska en tandläkare utses som är ansvarig för att hålla klinikens akuta rutiner uppdaterade och bevaka ändringar i rutiner.

HLR-samordnare (HR-assistent på staben) sköter uppdatering och kontakter med regionens HLR-organisation.

- HLR-utbildning och akutmedicinska rutiner ska hållas aktuella och **repeteras minst en gång per år. I samband med detta ska ansvarig tandläkare stå för den årliga repetitionen när det gäller akutlådan och dess innehåll samt användning. Genomgång av akutlåda och dess innehåll och användning ska även göras vid nyanställning.**

Handlingsplan

I samband med genomgång eller repetition av akutmedicinska rutiner ska klinikens handlingsplan för hur en akutsituation ska hanteras också lyftas. Detta är klinikens egen plan för vilken tandläkare i stycket ovan är ansvarig. Planen bör innehålla praktiska aspekter såsom:

- Kommunikation kring tillkallning av ambulans.
- Hur man tillkallar uppmärksamhet/hjälp vid en allvarlig händelse på rummet och om/hur det skiljer om man är en respektive två personer i rummet.
- Hur ni på kliniken markerar rummet/platsen för allvarlig händelse och/eller hur ambulans/vårdpersonal möts upp.

Hållbarhetskontroller

Kontroll av hållbarhet och påfyllnad ska göras av förrådsansvarig i samband med förrådsgenomgång en gång per månad. Kontrollen ska dokumenteras på **Lista hållbarhetskontroll och påfyllnad akutläkemedel (FOR-26199)**. Påfyllnad ska även göras efter varje användning av akutläkemedel, ansvarig behandlare i den aktuella situationen ansvarar då för påfyllnad.

Skriftliga anslag/instruktioner

Plasta in tabellen på första sidan och ett exemplar ska finnas på varje rum på kliniken och i receptionen, samt vid extern verksamhet (tandvårdsrum och mobila enheter).

Förebyggande insatser

Förebyggande insatser kan minska risken för akutmedicinska komplikationer vid följande tillstånd:

Allergiska reaktioner

Uppdatera anamnes vid varje besök. Patienter med vissa allergier exempelvis jordnötsallergi har större benägenhet att utveckla allergi mot nya ämnen.

Astma

Personer med astma ska ha med sin akutmedicin vid tandläkarbesöken. Oro kan i vissa fall utlösa astmaanfall. Var noga med kontroll av kontraindikationer vid förskrivning av läkemedel exempelvis ska försiktighet vidtas vid förskrivning av NSAID till personer med astma. Tänk på att astmamedicinen kan ge muntorrhet och öka mottagligheten för svampinfektioner i munhålan.

Blödningar

Kontrollera medicinering. Antikoagulantia och kombinationer av olika preparat exempelvis Plavix och Trombyl påverkar mängden blödning.

Se ***Oralkirurgiska ingrepp på patienter som medicinerar med Waran (VÅR-22824)*** och ***Oralkirurgiska ingrepp på patienter som medicinerar med NOAK/DOAK (RUT-16139)***.

Hyperventilation, svimning

Vid hyperventilering be patienten andas i fyrkant.

Ta reda på bakomliggande orsaker, kanske tandvårdsrädsla?

Vid tandvårdsrädsla, kan det vara aktuellt med premedicinering? Remiss för behandling av tandvårdsrädslan med KBT?

Insulinkänningar

Planera behandlingen i samråd med patienten så att patienten ätit och druckit inför behandlingen, speciellt viktigt vid behandlingar där patienten ej bör äta eller dricka under en tid efter ingreppet och för de som har diabetes. Vid sedering med Midazolam eller lustgas är informationen extra viktig på grund av fasta före behandlingen.

Symptom från hjärta-kärl

Lugn behandlingsmiljö. Denna patientgrupp ska inte kallas in med kort varsel på grund av stresskänslighet. Informera berörda patienter om att det är viktigt att de som medicinerar med Nitroglycerinpreparat har med sig läkemedlet vid varje behandlingstillfälle.

Vid svår hjärtsjukdom rekommenderas att undvika lokalbedövning med hög adrenalintillsats.

Sätta i halsen/svälja ner föremål

Se ***Nedsväljning/inhalation av föremål vid tandbehandling (VÅR-11771)***.

Vid andningsstopp – följ rutin vid HLR.

Referenser

Kunskapsstyrning hälso- och sjukvård, NPO Tandvård, Tandvårdens läkemedel.

<https://skr.se/kunskapsstyrningvard/programomradenochsamverkansgrupper/nationellaprogramomraden/npotandvard/tandvardenslakemedel.62094.html>

Anafylaxi. Rekommendationer för omhändertagande och behandling. Svenska Föreningen för Allergologi (SFFA) 2015 (rev 2021–01). <https://www.sffa.nu/>.

Dokumentet är utarbetat av: My Lindgren och Fredric Thyberg